ΣΠΟΥΔΗ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

e-spoudi

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Γ΄ΛΥΚΕΙΟΥ,2-12-2023

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Ἠθικά Νικομάχεια, Β 6.10-13˙16, 1106b18-28˙ 1106b36-1107a6

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὅλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ ἀμφότερα οὐκ εὖ· τὸ δ’ ὅτε δεῖ καὶ ἐφ’ οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ’ ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστίν, ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἁμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ’ ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή, στοχαστική γε οὖσα τοῦ μέσου. […]

Ἔστιν ἄρα ἡ ἀρετὴ ἕξις προαιρετική, ἐν μεσότητι οὖσα τῇ πρὸς ἡμᾶς, ὡρισμένῃ λόγῳ καὶ ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὁρίσειεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ’ ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ’ ἔλλειψιν· καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν ἐλλείπειν τὰς δ’ ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ’ ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὑρίσκειν καὶ αἱρεῖσθαι.

Α1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή ή «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Η αρετή ως στάση ζωής είναι ακρότητα.

2. Η κοινωνική αξιολόγηση της συμπεριφοράς μας είναι ένα αντικειμενικό δεδομένο για την τήρηση ή μη του κανόνα της μεσότητας στις επιλογές μας.

3. Η ετυμολογική συγγένεια των όρων «ἀρετή» και «ἄριστον» αποτελεί για τον Αριστοτέλη απόδειξη ότι αυτοί συνδέονται και νοηματικά.

4. Η αρετή αποτελεί μια αντικειμενική και υποχρεωτική για όλους εκδοχή της μεσότητας.

β. 1) «**ἐν ἐν οἷς ἡ μὲν ὑπερβολὴ ἁμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἡ ἔλλειψις**»: σε ποια λέξη/λέξεις του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία ***οἷς;*** (μονάδα 1)

2) «**ᾧ ἂν ὁ φρόνιμος ὁρίσειεν**»: σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία ***ᾧ***; (μονάδα 1)

ΣΠΟΥΔΗ

Μονάδες 10

Β1. «Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις… Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἡ ἀρετή, στοχαστική γε οὖσα τοῦ μέσου»: Να διακρίνετε τη συλλογιστική πορεία του Αριστοτέλη που καταλήγει στη σύνδεση της αρετής με τη μεσότητα και να σχολιάσετε το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ως προς τη διατύπωσή του.

Μονάδες 10

Β2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλωτίνος, Εννεάδες

Εφόσον τα κακά βρίσκονται εδώ και «τριγυρίζουν αναγκαστικά σε τούτον εδώ τον τόπο» και η ψυχή θέλει να αποφύγει τα κακά, πρέπει να φύγουμε από εδώ. – Σε τι συνίσταται λοιπόν η φυγή; - «Στο να γίνουμε όμοιοι με τον Θεό» λέει ο Πλάτων. Και τούτο επιτυγχάνεται «αν με τη φρόνηση γίνουμε δίκαιοι και ευσεβείς» και γενικά ενάρετοι. – Αν λοιπόν γινόμαστε όμοιοί του μέσω της αρετής, δε θα γινόμαστε όμοιοι με κάτι που διαθέτει αρετή; Και ποιος Θεός θα είναι αυτός; Δε θα είναι αυτός που περισσότερο φαίνεται να έχει αυτά τα χαρίσματα, δηλαδή η Ψυχή του κόσμου και αυτός που κυβερνά μέσα της, ο οποίος διαθέτει φρόνηση θαυμαστή; Άλλωστε είναι εύλογο, εφόσον βρισκόμαστε εδώ, μ' αυτόν να γινόμαστε όμοιοι.

Αφού μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα, να συγκρίνετε τις απόψεις του Πλωτίνου, ενός νεοπλατωνικού φιλοσόφου, για την αρετή με τις αντίστοιχες του Αριστοτέλη.

Μονάδες 10

Β3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Πλάτων απομακρύνθηκε από τη φιλοδοξία συμμετοχής στα κοινά, επειδή μεταξύ άλλων δεν είχε ενδιαφέρον για τα πολιτικά δρώμενα της Αθήνας.

2. Η Ακαδημία του Πλάτωνα έκλεισε το 529 μ.Χ. με απόφαση του Ιουστινιανού.

3. Ο Πλάτων πίστεψε πως θα μπορούσε να μεταμορφώσει τον Διονύσιο Β΄ σε φιλόσοφο – βασιλέα.

4. Ένα από τα δύο θέματα του διαλόγου Πρωταγόρας είναι η δημιουργία του ανθρώπου.

5. Ο μύθος του Πρωταγόρα αντλεί έμπνευση από τον Ησίοδο και τον Αισχύλο.

Μονάδες 10

ΛΥΣΗ

Β4. Να εντοπίσετε στο κείμενο αναφοράς μία ομόρριζη λέξη, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: **επιδιόρθωση, ηδονή, υπόλοιπο, δέηση, διαβλητός**.

Μονάδες 10

Γ.ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λουκιανός,Νεκρικοὶ Διάλογοι, 15.1-3

Luciani Samosatensis Opera, Vol I. Lucian. Karl Jacobitz. in aedibus B. G. Teubneri. Leipzig. 1896.

Στο έργο αυτό ο Λουκιανός παρουσιάζει διαλόγους ανάμεσα σε γνωστές προσωπικότητες που έχουν πεθάνει και βρίσκονται στον Άδη. Στον παρακάτω διάλογο συνομιλούν ο Αχιλλέας και ο Αντίλοχος,ο γιος του Νέστορα και πιστός φίλος του Αχιλλέα.

Ἀντίλοχος

Οἷα πρῴην, Ἀχιλλεῦ, πρὸς τὸν Ὀδυσσέα **σοι** εἴρηται περὶ τοῦ θανάτου, ὡς ἀγεννῆ καὶ ἀνάξια τοῖν διδασκάλοιν ἀμφοῖν, Χείρωνός τε καὶ Φοίνικος. ἠκροώμην γάρ, ὁπότε ἔφης βούλεσθαι ἐπάρουρος ὢν θητεύειν παρά τινι τῶν ἀκλήρων, «ᾧ μὴ βίοτος πολὺς εἴη,» μᾶλλον ἢ πάντων ἀνάσσειν τῶν νεκρῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἀγεννῆ τινα Φρύγα δειλὸν καὶ πέρα τοῦ καλῶς ἔχοντος φιλόζῳον ἴσως ἐχρῆν λέγειν, τὸν Πηλέως δὲ υἱόν, τὸν φιλοκινδυνότατον ἡρώων ἁπάντων, ταπεινὰ οὕτω περὶ αὐτοῦ διανοεῖσθαι πολλὴ αἰσχύνη καὶ ἐναντιότης πρὸς τὰ πεπραγμένα σοι ἐν τῷ βίῳ, ὃς **ἐξὸν** ἀκλεῶς ἐν τῇ Φθιώτιδι πολυχρόνιον βασιλεύειν, ἐκὼν προείλου τὸν μετὰ τῆς ἀγαθῆς δόξης θάνατον.

Ἀχιλλεύς

Ὦ παῖ Νέστορος, ἀλλὰ τότε μὲν ἄπειρος ἔτι τῶν ἐνταῦθα ὢν καὶ τὸ βέλτιον **ἐκείνων** ὁπότερον ἦν ἀγνοῶν τὸ δύστηνον ἐκεῖνο δοξάριον προετίμων τοῦ βίου, νῦν δὲ συνίημι ἤδη ὡς ἐκείνη μὲν ἀνωφελής, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οἱ ἄνω ῥαψῳδήσουσιν. μετὰ νεκρῶν δὲ ὁμοτιμία, καὶ οὔτε τὸ κάλλος ἐκεῖνο, ὦ Ἀντίλοχε, οὔτε ἡ ἰσχὺς πάρεστιν, ἀλλὰ κείμεθα ἅπαντες ὑπὸ τῷ αὐτῷ ζόφῳ ὅμοιοι καὶ κατ᾽ οὐδὲν **ἀλλήλων** διαφέροντες, καὶ οὔτε οἱ τῶν Τρώων νεκροὶ δεδίασίν με οὔτε οἱ τῶν Ἀχαιῶν θεραπεύουσιν, ἰσηγορία δὲ ἀκριβὴς καὶ νεκρὸς ὅμοιος, «ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός.» **ταῦτά** με ἀνιᾷ καὶ ἄχθομαι, ὅτι μὴ θητεύω ζῶν.

Ἀντίλοχος

Ὅμως τί οὖν ἄν τις πάθοι, ὦ Ἀχιλλεῦ; ταῦτα γὰρ ἔδοξε τῇ φύσει, πάντως ἀποθνήσκειν ἅπαντας, ὥστε χρὴ ἐμμένειν τῷ νόμῳ καὶ μὴ ἀνιᾶσθαι τοῖς διατεταγμένοις. ἄλλως τε ὁρᾷς τῶν ἑταίρων ὅσοι περὶ σέ ἐσμεν οἵδε· μετὰ μικρὸν δὲ καὶ Ὀδυσσεὺς ἀφίξεται πάντως. φέρει δὲ παραμυθίαν καὶ ἡ κοινωνία

ΣΤΟΥΔΗ

τοῦ πράγματος καὶ τὸ μὴ μόνον αὐτὸν πεπονθέναι. ὁρᾷς τὸν Ἡρακλέα καὶ τὸν Μελέαγρον καὶ ἄλλους θαυμαστοὺς ἄνδρας, οἳ οὐκ ἂν οἶμαι δέξαιντο ἀνελθεῖν, εἴ τις αὐτοὺς ἀναπέμψειε **θητεύσοντας** ἀκλήροις καὶ ἀβίοις ἀνδράσιν.

ἐπάρουρος ὢν θητεύειν:να είσαι δουλοπάροικος πάνω στη γη,**ἀνάσσειν**:να είσαι βασιλιάς,**τὸ δύστηνον δοξάριον**:την άθλια δόξα,**ἐκείνη**:(εννοείται)η δόξα, **ῥαψῳδήσουσιν**:θα τραγουδήσουν, **ἰσηγορία**:ισότητα, **«ἠμὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός.»**:τόσο ο δειλός όσο και ο γενναίος.

Γ1.Να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα του κειμένου: «**Ὦ παῖ Νέστορος,... ὅτι μὴ θητεύω ζῶν.**».

Μονάδες 20

Γ2.Πώς προσπαθεί να παρηγορήσει ο Αντίλοχος τον φίλο του τον Αχιλλέα, ο οποίος θρηνεί επειδή πέθανε και βρίσκεται στον κάτω κόσμο;

Μονάδες 10

Γ3.α.«**ἄλλως τε ὁρᾷς τῶν ἑταίρων ὅσοι περὶ σέ ἐσμεν οἵδε**»:Να αναγνωρίσετε γραμματικά τις αντωνυμίες του αποσπάσματος και να τις μεταφέρετε - όπου βρίσκονται - στον άλλο αριθμό (μονάδες 3).

Γ3.β.«ὡς ἐκείνη μὲν **ἀνωφελής**, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οἱ **ἄνω** ῥαψῳδήσουσιν.»:Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους - όπου βρίσκονται - στον υπερθετικό βαθμό (μονάδες 2).

Γ3.γ.«ταῦτα γὰρ ἔδοξε τῇ φύσει, πάντως **ἀποθνήσκειν** ἅπαντας, ὥστε χρὴ **ἐμμένειν** τῷ νόμῳ καὶ μὴ ἀνιᾶσθαι τοῖς διατεταγμένοις. ἄλλως τε **ὁρᾷς** τῶν ἑταίρων ὅσοι περὶ σέ **ἐσμεν** οἵδε˙»:Να μεταφέρετε τους παραπάνω υπογραμμισμένους τύπους - όπου βρίσκονται - στον μέλλοντα (μονάδες 4) και να σχηματίσετε το γ΄ ενικό πρόσωπο της ευκτικής του ρήματος **ὁρᾷς** στον ίδιο χρόνο στην άλλη φωνή (μονάδα 1).

Μονάδες 10

ΧΠΟΥΔΑΙ

Γ4.α.«**σοι** (το α΄του κειμένου)**, ἐξὸν, ἐκείνων, ἀλλήλων, ταῦτά** (το β΄του κειμένου)**, θητεύσοντας**»:Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παραπάνω όρους του κειμένου (μονάδες 6).

Γ4.β.«**ἄχθομαι, ὅτι μὴ θητεύω ζῶν.**»:

Ι.Να μεταφέρετε τον ευθύ λόγο του παραπάνω αποσπάσματος σε πλάγιο με εξάρτηση από τη φράση: **Ὁ Ἀχιλλεύς εἶπεν ὅτι** (μονάδες 2).

ΙΙ.Να μετατρέψετε τη δευτερεύουσα πρόταση του αποσπάσματος στην αντίστοιχη μετοχή (μονάδες 2). **Μονάδες 10**

ΣΠΟΥΔΗ